ANDREÆ CRICII EPISCOPI PREMISLIENSIS, AD IOANNEM ANTONIUM...

Andrzej Krzycki

ILLVSTRI, AC MAGNIFICO DOMINO CHRISTOphoro de Schydlowiecz, Comiti Palatino ac Præfecto Cracouien. Regni Poloniæ, Summo Cancellario &c. Matthias Pyrſerius Syleſius S. D.

Eſſe quoſdam perfrictæ frontis homines, Chriſtophore illuſtris Mecœnas nõ ignoras, qui quũ ipſi per ſceleratã eorũ uitã nihil egregij præſtare poſſint, aliorũ tamẽ beneficijs aſſiduus ſubinde maledictis, ſpurcißimo ore, & Theonino, ut dicitur, dente rodere, laniare, & profundere non ceſſant. Id quod cum ubiq; terrarum paßim fieri uideamus, tum in præſentiarum abunde magnum apud nos extat exemplum. Sunt enim (ut aiunt) qui Albertum Marchionem Brandeburgen. Ducem Pruſſiæ à Sereniß. Sigiſmundo Poloniæ Rege declaratum, non perinde probant, factum meo, & omnium proborũ iudicio, optimi, & Chriſtiani Regis, & optimũ, & Chriſtianiſſimũ. Qui enim alio modo uel pax, uel concordia poterat commodius aut componi, aut compoſita ſtabiliri? Sed qui factum improbant, non norunt quam parum ſit Chriſtiani, Chriſtianũ cum Chriſtiano bella gerere. Quibus Reuerendiß. Præſul Andreas Critius uir multiplicis eruditionis, & ſenilis cuiuſdam prudentiæ, & conſilij, recte, ac eleganter epiſtola ad Io: Antonium Pulleonem Baronem reſpondit, familiariter quidem, ſed quæ etiã obiectis rationibus huiuſmodi blatronũ, gra tis quadam breuitate ſatis facere poſſe uideatur. Quæ quũ Tuæ Magnificentiæ opera prodiret in publicum, uiſum eſt operæ preciũ me facturũ hac exigua nuncupatoria tibi dedicare, qui nullũ nõ, dies noctéq; lapidẽ mouebas, ut pax perpetua, qua nihil tibi eſt antiquius, conſtitueretur. Memor profecto huius græcanicæ συμφωνῆ ὅ λεγεται πόλει ὡσ ἐν ὅμω καὶ μάλα ὄνησιν. Nec, me hercle, miror Tuã magnificentiam ſaluberrimis conſilijs hæc perſuaſiſſe, quũ præter illã rarum naturæ tuæ ingenium, optimarũ quoq; literarũ ſtudio aſſiduè, poſt tractata regni negotia, des operam, ut uix alius legentem quiſpiam, quam otiantem domi te reperiat. Quo fit, ut & muneri quo fungeris, per ſe licet ampliſsimo, & plurimum ſplendoris, & dignitatis tuis uirtutibus addas. Bene ualeat T. ILL. M. cui me totũ dedo, ſtudiaq; mea oĩa, ueluti Mecœnati humaniſsimo cõmendo. Cracoviæ Calen. Maij. Anno domini Milleſimo quingenteſimo uigeſimo quinto.

AVdio te mirari mi Baro, Magiſtrũ ordinis,
quẽ uocant ſanctæ Mariæ Teutonicorũ,
ducem in Pruſſia creatũ, eamq; metamor-
phoſin non probari a te hoc nomine, quod,
et a religione, et a pijs ſtudijs Sereniſſimi Regis noſtri,
quodã modo aliena uideatur. Quare ut cognoſcas ni-
hil, cum ab ipſo religioſiſſimo principe, tum a ſenatu
noſtro actum eſſe perperã, & inconſulte, explicandas
tibi duxi ſuccincte cauſas & rationes, quæ noſtros ad eã
pacẽ conficiendã adduxerunt. Primum mi Baro, cõſtat
ferme uniuerſo orbi, hanc controuerſiam Prutenicam,
& tot prælia, tot lites, tot turbas, quæ etiam uniuerſam
Chriſtianam Rempublicam concuctebant, non alia de
cauſa obortas, quã quod Reges Poloniæ, terras Pruſ-
ſiæ, utpote ſuas hæreditarias aſſerebant, Magiſtri uero,
& ordo ille, Regibus Poloniæ, ut hæreditarijs domi-
nis patere, & ſubeſſe reluctabãtur, donec ſuperis iuſti-
ciam noſtram adiuuãtibus, eo res ueniſſet, ut ordo ipſe,
cuius imperiũ adeo excreuerat, ut maximis quibuſuis
Regibus par cenſeretur, ſuccumberet tandem, & cum
tota ditione ſua in ſubiectionem Regibus, & regno Po
loniæ ſolenni cõcordia, & pace perpetua cederet. Quã
longiſſimo tempore obſeruatam, cum poſtea refectis
uiribus rurſus ordo ipſe infringere cepiſſet, req; ali-
quandiu diſſimulata, & flamma ſenſim inualeſcẽte, tã-
dem erupiſſet hoc poſtremum incendium, ac illud eue-
ſtigio diuus Leo Pontifex, demũ Adrianus ſextus, ulti-
mo uero Beatiſſimus Clemẽs noſter, præterea Cæſarea
Maieſtas, Sereniſſimus Vngariæ & Bohemiæ rex, ac
plerią; Germani prĩcipes, extinguere ſtuduiſſent, factis

quadriennalibus inducijs, ſperantes per arbitrariā co/
gnitionem eam controuerſiam componi poſſe, idq; mi
nime ſucceſſiſſet, ſed nec ſuccedere forte unq̄ potuiſſet,
atq; id uidentes illuſtriſſimi principes Georgius Mar/
chio Brandeburgenſis, & Fredericus dux Legnicenſis
& inferioris Sleſiæ Capitaneus, ueriti ne bellū acrius
incrudeſceret, edoctiq; Comitia regni Piotrcouiæ de
ipſo negotio agi, rem ſuo marte aggrediendam pro de
bito neceſſitudinis duxerūt, uenturoſq; ſe illuc ad pro
ponendas Maieſtati Regiæ nonnullas conditiones, &
modos pacis ſignificarunt. Quia uero Comitia tum ſol
uebantur, uiſum fuit rem ad Cracouiā reicere, quo de/
mum ſequuti fuerunt Maieſtatem ſuam plerią; Conſi/
liarij tam eccleſiaſtici, quā ſeculares, & facultas conuen
tus generalis fuit eo, quo ad ipſam actionem, producta.
Venientes autē prædicti principes, ingenue cueſtigio,
& citra ullas ambages id quod attulerāt propoſuerūt,
nō poſſe ullā certā & firmā pacē cū ordine cōſtitui, nec
cum eſſe ordinem aliquem, qui ordo putaretur, proin/
deq; haberet bona nonnulla in Pruſſia. Magiſter iure,
ut uocant, feudi, & ex illis ſubiectionem debitam Maie
ſtati Regiæ uti hæreditario ſuo domino p̄ſtaret, Duxq;
in Pruſſia, & Princeps regni Poloniæ crearetur. candē
eſſe uoluntatem & poſtulata cum ipſius Magiſtri, tum
omnium membrorū & ſubditorū ordinis. Qui quidem
ordo iam alioqui, tempore ſic ferente, deficeret. Res ea
ad ſenatum relata, primum non mediocrē omnibus ad/
miratione, mox uarias uarijs ſentētias, & opiniones in/
iecit, quibus enim conditio non probabatur, has potiſ/
ſimum rationes adducebant, ordinem hunc, ut creditur

ſedi Apoſtolicæ ſubiectum, proindeq; ſine autoritate il lius deſtrui nō debere. Cæſarē & nationē Germanicā, qđ ad ſe ordo ipſe pertineat, pſuaſum habere, unde pro pace maiora bella oriri poſſe in futurū. Magiſtrū & Cō mendatores abiecta religione uxores ducturos, id no ſtro cōſenſu fieri, male apud omnes Chriſtianos auditu rum. nō fidendū eſſe his qui ab unitate ſanctæ matris eccleſiæ deſciuerūt, quiq; uotū & iuſiurandū deo præ ſtitū nō ſeruarent, minus hominibus ſeruaturos, & alia id genus, quæ uerbis extenſa uarie animos Senatorū affici ebant. Qui uero diuerſum ſenſerūt, in hunc modū præ dicta diluebant. An ordo eſſet, ſeu religio cotū, qui mi litiam profiterētur, nec ne, aut eui, ratione ordinis, ſub eſſent, noſtra nihil referre. Verū cū olim Pruteni prin cipib⁹ Polonis ad fidē cōuerſis, ſolita & debita tributa pendere recuſaſſent, damnaq; inſuper pluria regno Po loniæ inferre cōſueuiſſent, accitos fuiſſe ipſos milites, il licq; in Pruſſia ea ratione collocatos, ut aduerſus infide les, pricipibus Poloniæ auxilio eēnt, & terras ſub rebel libus Prutenis partas cū illis partirentur. Milites uero ipſos ubi radices altius in terris illis agere cepiſſent, im petraſſe clam literas cū a ſede Apoſtolica, tū etiā a Cæ ſare, ut quas terras ab infidelibus nacti eſſent, illas obti nerēt. Succeſſu itaq; tpis, & monarchia regni Poloniæ in multas ptes ſciſſa, eos ipos milites, polonos ꝓ infideli bus premere & infeſtare cepiſſe, occupatas terras, me ram hæreditarē regni Poloniæ, oppidis, & arcibus fir maſſe, omniaq; hoſtilia nūq̄ moliri deſtitiſſe. Sed & do mi ſubditos expilare, uxoribus eorum abuti, puellas & uirgies uiolare, dies et noctes potare, ac ꝑgræcari, nihil.

deniq; diuini humaniq; penſi habere. unde bella ingē-
ta cū Polonis, & defectiões iuſtiſsimæ ſubditorū ſequu
tas. Et quis ſæpe cæſis & ſuccūbentibus Cruciferis, oīs
ipſorū ditio in poteſtatē Polonorū redacta eſset, maio-
res tamē Sereniſsimi Regis noſtri ſe ad pacē, et concor
diam ſæpius ineundā adduci paſsos, quā nihilominus
milites ipſos ſemp infringere ſolitos fuiſse. ac deniq; pa
ce perpetua autore Legato ſedis Apoſtolicæ facta, &
ſubiectiõe ſeu homagio, ut uocant, per Magiſtros ple-
roſq;, & ſubditos oēs, longiſsimo tpe regibus Poloniæ
pſtari ſolito, neq; dū finē hāc Tragœdiam habere potu
iſse, data etiā illi maxima occaſione per ſedē Apoſtoli-
cam, recuſantē ſemp eam pacē cōfirmare, quæ alioqui
per legatū eius fuiſset cōpoſita, unde plura ſæpius cō
miſsa, & bella denuo proximis temporibus orta eſse, q̄
Maieſtatē Regiā quo minus tueri ſe ab infidelibus, &
nepoti ſuo Sereniſsimo dño Regi Vngariæ & Boemiæ
adeſse poſset, diſtinebāt, ac prorſus impediebāt, cū ma
xima totiꝰ reipublicæ Chriſtianæ iactura & detrimēto.
Quare cū ordo ipe cōſtitutus eſſet in eo loco, ſepto un-
diq; dominijs Chriſtianis, ubi ſecundū profeſsionē ſuā
nihil rei Chriſtianæ cōmodare poſſet, quin etiam bene
de illa merētes interturbaret, fœderaq; & ſocietates cū
Schiſmaticis, & infidelibꝰ iniret aduerſus Chriſtianos,
& dominos ſuos hæreditarios, ac nihil deniq; ordine
ſeu religiōe dignū ageret, nihil iuſtius, nihil regno Po-
loniæ, & toti rei Chriſtianæ utilius cōtingere potuiſse,
q̄ ut dudū hæc pernicies religiōis extincta fuiſſet, quē-
admodū in pleriſq; alijs regnis, & dominijs Chriſtianis
factū cōſtat, citra ullā ſedis Apoſtolicæ autoritatē, quā

adeo nūc demū non agnoſcere ipſum ordinem, ut nihil
apud illum nomine Pontificis inhoneſtius ſit, & con-
temptibilius. Cū uero conſtitutū eſſet in conuentu ge-
nerali nouiſsimo, neq; pacem, neq; inducias cum ipſo
ordine ineundas, ſed illum ex terris illis exturbandū,
Quandoquidē eo durante, nullam unquā pacē, uel con-
cordiā firmā fuiſſe, futuramq; eſſe in poſterū ſatis expe
rimento cōſtaret, Diſcrimen uero cōmune cum regno
Vngariæ ſuaderet concordiam qualemcūq; faciēdam,
& arma in Turcas cōuertenda, nihil optabilius, & ma-
gis ex uſu accidere potuiſse, q̄ & ordinem nō minus, q̄
olim Templarios noxiū, a ſemetipſo ſine bellico ſtre-
pitu deſtrui, & pacem una rei Chriſtianæ pernecesſa-
riam cōfici, hoc uno turbarum fomite e medio ſublato,
neq; Pontificem, neq; Cæſarem, aut nationem Germa-
nicam, ullam iuſtā cauſam aduerſus Polonos quicquā
agendi habituros, cum ordo is eſſet, qui modo pontifi-
ciā, modo Cæſaream, aut nationis Germanicæ autorita
tem & ius prætexendo, & interim terras Regni Polo-
niæ hæreditarias occupando, hanc omnem Camarinā
mouere conſueuiſſet. Quod ſi maxime liberet cuiquā
Polonos eam ob rem impetere, illos, uti hactenus fece
runt, conſtanter, ac intrepide iuſtitiam & hæreditatē ſu
am defenſuros eſſe. Quod autem ad religionē attinet,
ſignificatum iam pridem fuiſse ſummo Pontifici, Lute-
raniſmum apod ordinē ipſum ſacroſanctum. Romanā
uero eccleſiā execrabilē eſſe, pleroſq; Cōmendatores,
quos uocāt, & Sacrificos nubere. altaria, & imagīes de
molitas. ceremonias, & ritus eccleſiaſticos ſublatos, ſa-
cra omīa ꝓfanata, hæcq; nō modo nō aduimaduerſa &

correcta eſſe per eius Sāctitatis, aut Cæſareā autoritatem, ſed etiā ab utraq; hactenus ordinē ipſum aduerſus nos ſedi Apoſtolicæ fidos & obſequentes, continuoq; cum infidelibus decertantes fotum eſſe & adiutum. Neq; Sereniſſimum Regem, neq; ullum Polonum occaſionem dediſſe, neq; etiamnum dare ordini religionis abiciendæ, ſuum duntaxat ius ab illo exigere. ſatis eſſe regnum, et dominia Regni Poloniæ ab hac peſte hæretica, iā ubique in uicinia graſſante tueri & conſeruare, de aliis uiderēt illi, ad quos magis pertineat, qui cū peſtē ipſam ſināt indies magis inualeſcere, & ad bella inteſtina ſolū intenti, ad tantā eccleſiæ catholicæ perniciē, & calamitatē oſcitēt, & conniueant, cū præterea, ſublato per eā hæreſim ordine, ditio ipſius ad Maieſtatē Regiā & Regnū iuſtiſſime, ut hæreditariū dominum recidere debeat, nec ea repeti a poſſidētibus, niſi armis, & pernicioſiſſimo tumultu poſſet, conſultius fore illā eis in Feudum donare, quiā eā tenerēt, et neceſſarii Maieſtatis ſuæ eſſent, quā oīa æſtu bellico miſcere, et Regno Vngariæ, ſuoq; tāta mole īfideliū laborātibus deeſſe, Quos q̄dē neceſſarios, ſi q̄d delirarēt, ſperari poſſe ſub religioſiſſimo principe, & nationi incontaminatæ coniunctos, ad cor aliquādo & celerius q̄ alia occaſiōe redituros. Quod ſi maxime nō fieret, nullā tamē eſſe rationē, cur uel regi, uel regno Poloniæ culpa impingi deberet, cū nō hac concordia, ſed lōge ante fatis quibuſdam, uel furiis potius, nō in Pruſſia ſolū, ſed etiā in tota fermè Germania ad hūc modū erretur, quā rem ſi ſummates illi principes, & quorū magis intereſt ſiſtere nequnt, minus a Polonis prohiberi poſſe.

Iuſiurandũ uero cũ unicum ſit, & ubiq; receptũ ſubditorũ uinculum, quo & Ruteni & Armeni, Iudæiq; & Thartari, qui Maieſtati Regiæ ſubſunt, uinciũtur, non poſſe etiã ab illis eo quicq̃ ſanctius, aut arctius exigi. Talibus utrinq; rationibus tota ferme quadrageſima ꝑ Senatũ noſtrũ ſatis frequentẽ, diligenter expenſis, & diſputatis, conuentũ eſt tandẽ, nullam unq̃ pacẽ, uel inducias firmas cum ordine fuiſſe, nec dũ fieri poſſe, ꝓinde q; cũ, tempore ſic ferente, a ſua profeſſione deſciſceret, & bona ipſius, inique alioqui occupata, ad Maieſtatem Regiã, uti hæreditarium dominũ, iure reciderent, ꝓ quibus in tanto reipublicæ Chriſtianæ diſcrimine, noxium foret bellũ excitare, cõcederetur quod Magiſter, & omnes ſubditi ipſius poſtularẽt. De religione uero reficienda, cũ uniuerſæ Germaniæ conſultum fuerit, quod iam pridẽ tantũ incendiũ expoſcit, etiã huic minori parti facile prouideri, & omnia ad rectũ tramitem reduci poſſe, præſertim firmata in terris illis regia autoritate. Habes mi Baro cauſas & rationes totius trãſactionis huius pacis, & concordiæ, quæ ſi tibi minus idoneæ uidebũtur, cogita eã eſſe horũ temporum conditionẽ, ut pleraq; mala, minori diſpendio tollerari poſſint, quã ut acrius reſecari deberẽt, & præſertim cũ nos autores nõ ſimus erroris, aut præuaricatiõis alicuius, Sed hac duntaxat occaſiõe in rẽ noſtrã, immo rei Chriſtianæ abuſi ſumus. Nam ut ea omittã quibus probari poſſet, ordinẽ hũc nunq̃ boni aliquid de re Chriſtiana meritũ, ubiq; uero, & noxiũ fuiſſe, & ſediciosum, certe uulgus haud immerito exiſtimat Crucẽ hanc eius latronis fuiſſe, qui redemptori noſtro ad ſiniſtram pendebat,

proinde, ut ominoſam, a bono principe, & militibus ipſis deſertam. de qua, ut more noſtro inter nos, tecũ io cer, addam & meum Epigramma olim æditum, cũ hu- iuſmodi nugas noſtras tibi placere ſciam.

Eſſe cruces triplices conſtat, tripliciq; colore
Diſtinctas, hominum quas gerit ordo triplex.
Eſt rubra, hæc recte domini dicetur Ieſu
Sanguine quæ illius facta cruenta fuit.
Eſt alba, & recte hæc latroni congrua dextro
Mundarunt cuius paucula uerba nefas.
Eſt nigra poſtremo, læui latronis, & iſtud
Quam recte, illius non minus ordo probat.

Sed de his hactenus, nunc quo ordine, & quibus cære- monijs acta ſit ea, quam dixi, Magiſtri metamorphoſis, & ſubiectio, ſeu homagium præſtitum accipe.

DVM HANC nouam conſilij materiã uerſamus, dũ capitula, & cõditiones huius totius tranſactio nis condicũtur, & ſcribuntur, tota abijt quadrageſima. Quare actũ, & celebritatẽ, quæ circa huiuſmodi homa gia fieri cõſueuit, ad diẽ lunæ ſacræ hebdomadæ ſtatui oportuit. Eo igitur die in ipſo diluculo, erigitur ſugge- ſtum ampliſſimũ, prope Prætoriũ urbis, tectũ ſericeis & aureis ſtragulis, & pſertim locus ille editior, quẽ uul go Maieſtatẽ uocant, ubi Rex cũ Sereniſſimo filiolo ſeſ ſurus eſſet, cõcurſus fit ad forum immenſæ hominum multitudinis, opplentur uiæ oẽs, quacũq; inceſſus erat armatorũ uirorũ cateruis, ſatagit pro ſe quiſq; uel orna tus ueſtitu, uel armis inſtruct9 apparere. Interim Maie- ſtas Regia cingitur ingẽti, & ſplẽdida Senatorũ Proce- rumq; ſuorum corona. Acceſſuntur, primum Orator-

Sereniſſimi Vngariæ, & Boemiæ Regis dominus Sta-
tilius Præpoſitus Eurſieñ, uir, ut noſti, ſuauis, & mi-
nime fucati ingenii, demum duo principes, Georgi-
us Marchio, & Fredericus Dux, quibus omnibus Ma
ieſtas ſua comitata, & præcedentibus Principibus, ac
oĩs ordinis Cõſiliariis, et aulicis, uexilloq; pulcherrio,
nouo Duci de more cũ inſigniis dãdo, Sequẽte uero Se
reniſs. dña Regina cũ Illuſtriſsimo principe filio, & Re
ginulis, ingẽtiq; inſigniũ fœminarũ caterua in eſſedis,
& carpẽtis decentiſsimis, uenit Maieſtas ſua in prætor-
riũ, Sereniſsimaq; Regina cũ cohorte ſua, in domũ op-
poſitã ſuggeſto diuertit, ut illinc cõmodius eã actionẽ
ſpectare poſſet, Principes uero duo ad diuerſoriũ Ma-
giſtri cõcedunt, dũ Rex ornatu Regali indueretur, eo
uidelicet, Sandaliis, amictu, alba, dalmatica, chlamyde
ſeu pluuiali, & corona. Erant qui, pro moribus huius ſe
culi, ægreferrẽt principẽ eo ornatu indutum, ueluti quẽ
ſacerdotes inepte cõmenti eſſent, nõ perpendẽtes Re-
gẽ omniũ regũ Ieſum Chriſtũ, eo modo ornatum fuiſſe
ad ignominiã, qui modus poſtea ceſſit in eã memoriã,
& dignitatẽ regũ Chriſtianorũ, nec intelligẽtes Regiã
poteſtatẽ a religionis ſubſidio depẽdere, quandãq; ha-
bere inter ſe, etiã apud Ethnicos affinitatẽ, et cõiunctio
nẽ, unde priores illi clariſſimi Romanorum Imperato-
res, iidẽ ſummi Pontifices extiterũt. Vnde etiã nũ re-
ges itidẽ ut ſacerdotes ex more, et lege ueteri ungũtur,
& ſacri reges ſacræq; Maieſtates appellãtur. Maluiſ-
ſent hi ipſi Cẽſores, optimũ Principẽ armatũ, ceu Thra
ſonẽ quẽpiã, in theatrũ ꝑduci, cũ tamẽ innumeri Chri-
ſtiani et fortiſſimi Reges ac Impatores, ornatu iſto ſan-

ctiſſime inſtituto, in his, & alijs, id genus actis ſemp ſint
uſi, qui nihilominus armorum ſuorum clariſſima geſta
poſteris reliquerũt, nũc hi qui magis arma crepant, ſe-
ſeq; in illis, cũ opus non eſt oſtentant, minus armis, cum
opus eſt agere ſolent. Sed ad rem cœptã redeo. Induta
Maieſtas ſua ornatu regio, pceſſit de Prætorio in Sug-
geſtũ, media inter Reuerẽdiſſimos dominos Archiepi
ſcopũ Gneſneñ Primatẽ, ac Epm Cracouiẽſem. Præ-
cedẽtibus contigue Primarijs Dominis Cõſiliarijs ſecu
laribus, Sceptrũ, Pomũ, & Gladiũ Regiũ ferẽtibus, ac
innumeris proceribus alijs, Sequentibus uero reliquis
Epis & Secretarijs. Vbi in ſolio regio Maieſtas ſua cõſe
diſſet, uenerunt primũ Epiſcopus Pomeſanieñ, & ple-
riq; cõſiliarij, & ſubditi Illuſtris Principis Alberti Mar
chionis, qui oratiõe decenti facta, quod gratias agerẽt
dño Deo, de ſublatis & cõpoſitis tandẽ omnibus cõtro
uerſijs, & bellis Chriſtianæ Reip. perniciosiſſimis, quæ
in Pruſſia p tot annos geſta eſſent, nec hactenus pacari
potuiſſent, idq; p ſta opa, & Chriſtiano ſtudio Illuſtrium
Principũ Georgij Marchionis Brandeburgeñ, & Fre-
derici ducis Legniceñ, Suppliciter a Maieſtate ſua pe-
tierũt, uti Nepotẽ ſuũ Illuſtrem Albertũ Principem in
gratiã ſuã ſuſcipere, & illi terras, ac bona cõdicta in feu
dum tradere, & cõcedere, illũq; Principẽ feudalem Re
gni ſui creare dignaretur. Poſtea uenit ipẽ Illuſtris Prin
ceps Albertus, medius inter dictos duos principes, ac
ferme in eandẽ ſententiã, comptius tamẽ, uti eſt ipſe pa
trio ſermone diſertiſſimus, uerba fecit, ſingularẽ fidẽ,
ſupplicitatẽ, & ſubiectionem teſtantia. Reſponſum eſt
tã Cõſiliarijs prius, q̃ ipſi Principi deinde, latinis uerbis.

ac illa rara facũdia, & lepore quẽ noſti, per Reuerẽdiſſimũ Dñm Cracouieñ. Bellum uidelicet quod inter Maieſtatẽ Regiã, & eundẽ Principẽ interceſſiſſet, geſtum eſſe ab eius Maieſtate aio inuitiſſimo, quãdoquidẽ eſſet illi tã arcta neceſſitudine Princeps ipſe cõiunctus, & diſcrimen rei Chriſtianæ poſtularet maxime, omniũ Principũ Chriſtianorũ inter ſe pacẽ, & concordiã. Proinde cũ, diuina benignitate, eſſent tandẽ tot difficultates, & cõtrouerſiæ cõpoſitæ, & eius Illuſtritas tantã fidẽ, & ꝓpenſionẽ erga illius Maieſtatẽ, & regnũ eius teſtaretur, miſſam facere nõ grauatim eius Maieſtatẽ omnia, quæ animũ ſuũ offendebãt, & tã ipſum Principẽ, quã omnes ſubditos, & Optimates eius, omni fauore, & gratia complecti uelle, eamq; pacẽ, & concordiã, quæ condicta ſit, amplecti, & ſeruaturã eſſe, Idq; potiſſimũ cauſa reipublicæ Chriſtianæ, & tot poſtulatorum ſanctiſſimi dñi noſtri Papæ, Cæſareæ & catholicæ Maieſtatis, ac Sereniſſ: Vngariæ & Boemiæ Regis, cuius ſtatꝰ id potiſſimũ exigeret, aliorũq; principũ Chrianorũ, cõcedereq; illius Maieſtatẽ hæc ſingula, quæ tã ipſe Princeps, quã eius ſubditi poſtularẽt, ea ſpe, quod ſe deinceps erga eius Maieſtatẽ, & regnũ ipſius ita gerẽt, uti probos, & fidos ſubditos erga ſuũ dominũ hæreditariũ decebit. His finitis, Acceſſit Prĩceps ad Soliũ, & pedes Regios, inibiq; genuflexus, accepit ab eius Maieſtatis manibus uexillũ, & inſigne Aquilã nigram cũ. S. litera coronata in pectore, cũq; inſtitutione ore regio facta, ad Ducatum, & terras deſignatas in Pruſſia. Deinde ſuper libro Euangeliorũ, ac tenẽs uexillũ, fratre uero Marchione Georgio, qui proximus ſucceſſor eſt, caudã ipſius uexil.

li contingẽte, præſtitit iuſiurandũ in hæc uerba. Ego
Albertus Marchio Brãdeburgeñ, in Pruſſia, Stetineñ,
Pomeraniæ, Sclauorũ, Caſſubarũ Dux, Princeps, Ru-
giæ, & Burgrabius Nurunbergeñ, Promitto & iuro,
quod Sereniſs. Principi et Dño, Dño Sigiſmundo Re
gi Poloniæ, Magno duci Lithuaniæ, Ruſſiæ, ac omniũ
terrarũ Pruſſiæ domino, & hæredi ſicuti meo naturali
hæreditario Domino, & eius Maieſtatis hæredibus, &
Succeſſorib9 Regibus, & regno Poloniæ ero fidelis, &
obſequẽs, eiuſq; Maieſtatis, ac hæredũ, & Regni Polo
niæ bonũ procurabo, & damnum præcauebo, ac omne
id faciam quod ad fidelem Vaſallum pertinet, ita me
Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euãgelia. Accepto e-
iuſmõi iuramẽto Maieſtas Regia, gladiũ educẽs, nouũ
Ducem præcinxit, ut uocant, Equeſtri dignitate, impo-
ſita illi etiam torque aurea, regio munere non indigna,
mox hoſpites primũ, dehinc omnis ordinis homines,
qui magna preſſura ad id equeſtre munus contende-
bant, ſunt præcincti. Quibus omnibus peractis, ac de-
poſitis Regalibus indumẽtis, redijt eius Maieſtas cũ to
to illo comitatu in Arcẽ, ubi actis primũ in Eccleſia ſo-
lenni cantu deo gratijs, et benedictiõe Pontificali acce
pta, reliquijſq; ſanctorũ Patronorũ, cũ a Maieſtate ſua,
tũ a Principib9 oſculatis, demũ ei9 Maieſtas in Regia
ſua oẽs tã hoſpites, q̃ ſuos Optimates, ac Proceres lau-
tiſſimo prãdio accepit. Duo dehinc dies in cõficiendis
literis ultro citroq; dandis, ſunt cõſumpti. Tandẽ Prin
cipes oẽs donati ampliter, & eorũ Conſiliarij, die Iouis
ſacro diſceſſerũt. Accipe mi Baro ſuauiſſime pro meo
longo ſilentio, de quo toties conqueſtus es, uerboſiſſi-

mas literas, adeo tamen ſinceras, & fideles, ut nihil uel eorum prætermiſſum ſit, quæ ſecretius, & liberius ſint in conſilio noſtro agitata, & dicta. Non quidem in contumeliam uel ordinis, uel cuiuſuis alterius, ſed ad declarandum duntaxat, quã utrinq; non ſine iuſtis, ac decentibus rationibus ſit ea pax, & concordia hoc modo cõpoſita. Nunc mi Baro lepidiſſime uale perpetuo, & me dilige, tuãq; aliquando de his, & alijs rebus ſententiam ad me perſcribito.

AD SERENISS. SIGISMVNDVM POLONIAE
Regem, Matthiæ Pyrſerij Syleſij congratulatio ocŧaſticha.

Nunc merito Sigiſmunde tibi Rex inclyte regum
Dant tibi pæan marte polonus aar.
Quod per te patriæ pax eſt ſanata perennis,
Atq; Nepos regni ſubditus imperio.
Quot patr, & quot auus geſſerunt acria bella?
Viſtula quæis toties cæde cruentus erat?
Non tamen hos potuerant armis paccare furores
Pacauit pietas Rex tua & integritas.

INSOMNIVM ALBERTI MARCHIONIS
Pruſſiæ Ducis, eiuſdem M. Pyrſerij.

Quum daret Albertus Dux alto membra ſopori
E cœlo eſt illi uiſus adeſſe Deus.
Cur mea ſic, inquit, arcuiſti ſymbola pacis?
Pectore qui manent bellicus uſq; furor?
Quem crucis hic geſtas omnem depone ſiſtum
Meq; fide, & totis diſce uocare pijs.
Sigiſmundo Regi ſubſis Dux inclytus. Ille
Auxilio poterit rebus adeſſe tuis.
Eſt bonus, eſt clemens, omni uirtute redundans
Dixerat, & ſedes iuit ad æthereas.

Cracouiæ, per Hieronymum Vietorem, Anno dñi.
Milleſimo quingenteſimo uigeſimo quinto.

Regia, et Ducis ac terrarum Pruſſiæ inſignia.

Sciſſa prius fueras magniſq; agitata procellis
Pruſſia, cum aduerſus Regibus Ordo fuit,
At nunc Siſmundo Rege, Albertoq; Nepote
Hæredi tota es ſubdita facta tuo.